

УДК 338.45: 332.14

Н. В. Кармазіна,
к. н. д. у., доцент кафедри обліку і аудиту, Академія муніципального управління

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЦІЛЕОРІЄНТОВАНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА НАДІЙНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ В РЕГІОНАХ

N. V. Karmazina,
a candidate of sciences is from state administration associate professor of department of account and audit
Academy of municipal management

METHODOLOGICAL FOUNDATIONS CLEARER REGULATION AND RELIABILITY OF THE INDUSTRY IN THE REGIONS

У статті удосконаленні методологічні основи макроекономічного регулювання розвитку промисловості в регіонах країни визначенням принципів реалізації оптимізаційного складу регулюючих засобів, управлінського інструментарію міжрегіональ взаємодії між сучасними регіональними промисловими комплексами (РПК). Розроблено концептуальної моделі функціонування промисловості в регіонах країни на інфраструктурно-управлінській та когнітивно-інформаційній основах, зміст якої скла механістична конструкція. Обґрунтовано вимог до забезпечення оптимальної структури реального сектору регіональ економіки (РСРЕ) різної природи для формування каскадних форм просторової організації міжрегіональної взаємодії; систе адаптації до швидких трансформацій конкурентних переваг із локалізацією структурно-універсальних зусиль щодо нарощує потенціалу у інноваційну модель розвитку промисловості в регіонах.

In article the improvement of the methodological foundations of macroeconomic regulation of industrial development in the regions the country with the definition of guidelines for the implementation of the optimization part of the regulatory tools, management to interregional cooperation between modern regional industrial complexes (PIC). Developed a conceptual model of the functioning industry in the regions of the country on infrastructure-management and cognitive-informational framework, the content of which mechanistic design. Obrotowe requirements to ensure the optimal structure of the real sector of the regional economy (RSRE) of differ nature for the formation of the cascade forms of spatial organization of interregional interaction; the system adapt to the ra transformation of the competitive advantages of localized structural-universal efforts to build capacity in an innovative model industrial development in the regions.

В статье усовершенствованы методологические основы макроэкономического регулирования развития промышленности регионов страны с определением принципов реализации оптимизационного состав регулирующих средств, управленческий инструментария межрегионального взаимодействия между современными региональными промышленными комплексами (РП). Разработана концептуальная модель функционирования промышленности в регионах страны, которая базируется инфраструктурно-управленческой и когнитивно-информационной основах, и содержание которой составляет механистическая конструкция. Обоснованы требования относительно обеспечения оптимальной структуры реального сектора региональной экономики (РСРЭ) различной природы для формирования каскадных форм пространственной организации межрегиональной взаимодействия; системы адаптации к быстрым трансформациям конкурентных преимуществ с локализацией структур универсальных усилий по наращиванию потенциала в инновационную модель развития промышленности в регионах.

Ключові слова: макроекономічне регулювання, цілеорієнтоване управління, розвиток, реальний сектор регіональної економіки, регіональний промисловий комплекс, потенціал, іноваційне зростання, міжгалузєва та міжрегіональна взаємодія.

Keywords: macroeconomic management, clearer management, development, real sector of the regional economy, the regional industry complex, the potential for innovation and growth, intersectoral and interregional interaction.

Ключевые слова: макроэкономическое регулирование, целеориентированное управление, развитие, реальный сектор региональной экономики, региональный промышленный комплекс, потенциал, инновационный рост, межотраслевое и межрегиональное взаимодействие.

Постановка завдання у загальному вигляді. Узагальнюючи масив як державно-системних, так і емпіричних фактичних свідчень стосовно кроків українсь керівництва, перебіг існуючих процесів у промисловості в межах регіонів країни, проектування реального сектору регіональної економіки (РСРЕ) уявляється доцільно здійснювати синхронно із розробкою законодавчих документів із проблематики удосконалення методологічних основ системи макроекономічного регулювання розв'язку регіональних промислових комплексів. Проте слід звернути увагу, що попри непослідовність і несистемність проваджених у державі регулюючих дій, розроблення держав політичного механізму проектування РСРЕ стає явищем глибокого сутнісного порядку [2], спрямованого на забезпечення незворотності вибору промислових і регіональ економічних пріоритетів.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Питання, пов'язані з управлінням розвитком регіональних промислових комплексів, оцінкою ефективності макроекономічного регулювання їх розвитку, розглядаються багатьма науковцями, а саме у працях Алімова О.М., Бистрякова І. К., Ладонько Л. С., Покропівного С. Царенко О.В., Шкарлета С.М. та ін. Проте проблеми розроблення технології цілеорієнтованого управління розвитком регіональних промислових комплексів для ідентифікації параметрів впливу макроекономічного регулювання на процес регенерації потенціалу промисловості в межах певних регіонів країни в умовах ресурсних обмежень потребують подальших досліджень.

Мета статті полягає в удосконаленні методологічних основ макроекономічного регулювання розвитку промисловості в регіонах країни з визначенням принципів реалізації оптимізаційного складу регулюючих засобів та управлінського інструментарію системного типу міжрегіональної взаємодії між сучасними РПК та розроблення концептуальної моделі функціонування промисловості в регіонах країни на інфраструктурно-управлінській та когнітивно-інформаційній основах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Рух взаємозв'язків і залежностей між регіонами країни зумовлює появу більш складних просторових субструктур елементів, цільових підсистем чи об'єднання різних видів діяльності. Визначальною ознакою сучасного етапу розвитку макроекономічного регулювання відтворювальних процесів в промисловості регіонів держави є ускладнення її структури, прискорення науково-технологічних змін та розвиток процесів глобалізації [5]. Базуючись на цьому задумом і планом автора, завдяки стратегічному управлінню та за використання програмно-цільового підходу, дії окремих галузей промисловості інкорпуються в сист

послідовних явищ. При цьому досягається результат (синергетичний ефект), одержати який в інший спосіб більш неможливо. Для вирішення методичних проблем ш повного забезпечення виконання функцій підсистемами РПК, а також для побудови концептуальної моделі функціонування РСРЕ (рис. 1), автором одночасно використ системний, програмно-цільовий і синергетичний підходи як основу для проведення реформаторських дій та узгодження, координації діяльності у сфері макроекономічне регулювання розвитку промисловості в регіонах. Для оцінювання рівня соціально-економічного розвитку, на нашу думку, найбільш об'єктивно є методика за я визначається: рівень концентрації та використання в межах регіону потенціалів природно-ресурсного, економічного (ВРП, кількість суб'єктів господарювання за ЄДРП вартість ОВЗ, виробництво промислової та сільськогосподарської продукції, обсяги інвестицій у ОВЗ, перевезення вантажів транспортом, обсяги експорту та імпо роздрібний товарообіг) і соціального (кількість економічно активного населення, середньомісячна заробітна плата найманих працівників, доходи і витрати населен кількість студентів і лікарняних ліжок) потенціалів в порівнянні до середніх значень в державі [4].

Рис. 1. Методологічні положення ідентифікації ефективності функціонування моделі реального сектору регіональної економіки як об'єкта управління

Поряд із наведеними положеннями, автор пропонує удосконалення технології макроекономічного регулювання розвитку промисловості в регіонах провести результатами детального аналізу РПК як об'єктів управління за використання щільності зв'язку між взаємопов'язаними внутрішніми та зовнішніми факторами впливу. І цьому, узгодження управлінських дій, для реалізації мети створених інтегрованих міжрегіональних утворень, слід погоджувати з іншими управлінськими впливами. Оскільки зазначена процедура є доволі складним завданням, то при його здійсненні виникнуть певні протиріччя, зокрема у меті, засобах та цілях регіональної політи. Відтак, пропонуємо інкорпорувати відповідні дії на основі визначених, з урахування специфіки і особливостей функціонування регіонів, вимоги до проваджені трансформаційних процесів щодо забезпечення оптимальної структури РСРЕ різної природи (табл.1).

Узагальнюючи масив як державно-системних, так і емпіричних фактичних свідчень стосовно кроків українського керівництва, перебіг існуючих процесів регіональної промисловості, проектування РСРЕ уявляється доцільним здійснювати синхронно із розробкою законодавчих документів із зазначеної проблематики. Пр слід звернути увагу, що попри непослідовність і несистемність проваджених у державі регулюючих дій, розроблення державно-політичного механізму проектування РС стає явищем глибокого сутнісного порядку, спрямованого на забезпечення незворотності вибору промислових і регіональних економічних пріоритетів [2]. Від механізмом такого типу є сукупність процесів, ініційованих та реалізованих владними органами управління в регіоні, комплексна дія яких стосовно структури РС репрезентувала б свій кінцевий результат у вигляді теоретичного обґрунтування і практичного забезпечення цілеспрямованості промислової політики в регіоні.

Таблиця 1.

Обґрунтування вимог до забезпечення оптимальної структури реального сектору регіональної економіки *

Вид структури	Визначення	Цільовий напрям структурних змін	Фактори, що визначають позитивну траєкторію розвитку змін
Технологічна структура РСРЕ	Рациональний розподіл та використання виробничих ресурсів. Пріоритет за принципово новими, традиційними та застарілими технологіями	Зменшення морального зносу ОВЗ та структурного безробіття. Випереджаюче зростання виробничих найвищих технологічних укладів.	Вирішальна роль НТП у визначенні рівня економічного розвитку країни за забезпеченні інноваційної моделі розвитку
Галузева структура РСРЕ	Розподіл ресурсів праці та капіталу між сферами і галузями РСРЕ	Збільшення питомої ваги галузей, що виробляють продукцію кінцевого споживання (інвестиційні та споживчі товари). Скорочення абсолютного і відносного розміру виробництва продукції первинного переділу	Загальносвітова тенденція до випереджаючого зростання світових цін на продукцію кінцевого споживання в порівнянні з цінами та товари сировинної групи.
Відтворювальна структура РСРЕ	Пріоритет на випуск товарів та послуг кінцевого споживання – з отримання достатньої доданої вартості. Розподіл ВРП на	Зменшення частки проміжного споживання. Збільшення частки інвестицій та надання консалтингових послуг.	Зростання науко- та капіталоємності при одночасному зменшенні матеріало- та енергоємності сучасного виробництва

Інституціональна структура РСРЕ	Співвідношення між державним та приватним секторами економіки. Рівень розвитку малого та середнього бізнесу. Ступінь економічної концентрації на галузевих ринках.	Посилення рівня економічної конкуренції поширення доступу до зовнішніх та внутрішніх ринків. Зростання забезпеченості суб'єктів господарювання сучасною регіональною інфраструктурою.	Вирішальним є механізм нарощення конкуренції в стимулюванні науково-технічного прогресу, що обумовлює необхідність нарощення наукоємності продукції кінцевого споживання
Зовнішньо орієнтована та комунікаційна структура РСРЕ	Співвідношення між потребами й можливостями РСРЕ. Якість зовнішньоекономічних та внутрішньо економічних зв'язків і мереж.	Зростання інтернаціоналізації господарського життя. Посилення міжгалузевої та прямої кооперації зв'язків. Рационалізація експортно-імпортних операцій. Удосконалення інформаційного забезпечення та введення в дію технологій III інтелектуального рівня.	Враховання спрямованості процесів інтернаціоналізації, транснаціоналізації виробництва та глобалізації світової економіки. Посилення технологічного фактору в інкорпорації конкурентних переваг регіонів.

* Джерело: обгрунтовано, запропоновано та систематизовано автором дослідження.

Комплексності розвитку регіонів та формуванню ефективності функціонування регіональних промислових комплексів в контексті модернізації політ макро економічного регулювання розвитку промисловості, оптимізації розміщення продуктивних сил по території країни, вирівнюванню умов господарювання життєдіяльності людини повинна сприяти ефективна регіональна політика держав [7].

На сьогоднішній день, політка держави в першу чергу має спрямовуватися на формування та укріплення регіональних промислових та інноваційних кластерів України, що відзначає доцільність застосування комплексу з чотирьох регуляторів, які репрезентовано автором дослідження у табл. 2., де представлено їхнє розмежування в контексті забезпечення результативності за загальними і специфічними принципами програмно-цільового та системного управління розвитком об'єкта дослідження.

Таблиця 2.
Визначення принципів реалізації оптимізаційного складу регулюючих засобів та управлінського інструментарію системного типу міжрегіональної взаємодії між сучасними РПК *

Комплекс заходів і регуляторів забезпечення розвитку каскадних форм просторової організації реального сектору регіональної економіки	Принципи програмно-цільового та системного підходу до забезпечення результативності реалізації макроекономічного регулювання розвитку промисловості	
	Загальні	Спеціальні
Підтримка елементів господарської інфраструктури в регіонах. Створення ефективних заходів щодо об'єднання наукових і освітянських організацій, дослідницьких центрів, промислових компаній, фінансових структур в рамках окремих територій. Адже на сьогоднішній день не створюється умови для забезпечення появи інноваційного ланцюга "освіта - наука - виробництво – ринок"[3]. В цьому контексті оптимальним варіантом було б створення умов щодо активізації процесу зародження та функціонування промислово-фінансових груп, як основного елемента побудови корпоративно-коопераційного каркасу економіки країни, для чого, перш за все, переглянути діючий Закон України "Про промислово-фінансові групи в Україні".	Відповідальність власника: за результати процесу несе одноосібну відповідальність його власник.	Виробнича результативність процесу: результати кожного управлінського процесу у результаті впливають на виробництво продукції, товарів (робіт, послуг).
Вдосконалення корпоративного управління. Насамперед потребує вирішення питання захисту прав акціонерів, шляхом прийняття введення у дію Закону України "Про акціонерні товариства", адже нерегульованість корпоративних відносин, які проявляються шляхом використання тіньових механізмів у боротьбі за контроль над підприємством, відчуження високоліквідного майна без відома акціонерів, укладання свідомо збиткових угод відлякує інвесторів і в свою чергу гальмує процес укрупнення корпоративних структур	Динамічність процесу: система управління повинна забезпечувати швидкість ухвалення управлінських рішень	Можливість кількісної оцінки "власного результату": вклад кожного управлінського процесу може бути кількісно оцінений.
Комплекс заходів і регуляторів забезпечення розвитку каскадних форм просторової організації реального сектору регіональної економіки	Принципи програмно-цільового та системного підходу до забезпечення результативності реалізації макроекономічного регулювання розвитку промисловості	
Одним з напрямів удосконалення організації корпоративного управління на мікрорівні є необхідність реорганізації спостережної ради як ключового суб'єкта корпоративних відносин на основі побудови структури профільних комітетів шляхом структурування обов'язків та персоналізації відповідальності її членів, що є основою для підвищення загальної ефективності корпоративного управління в товаристві.	Загальні	Спеціальні
	Логічність процесу: процеси мають бути логічно пов'язані між собою в певній послідовності, що забезпечує ухвалення усіх необхідних рішень	Ресурсна замкнутість: необхідні ресурси управлінського процесу знаходяться усередині РПК і управляються лише його власником.
	В контексті створення високотехнологічних корпорацій необхідне вирішення питань інтелектуальної власності, що передбачає прийняття закону "Про оцінку інтелектуальної власності", який дозволить на основі виробленої методики, здійснювати оцінку вартості підприємства на основі вартості його нематеріальних активів, проводити експертизу інноваційних проєктів,	

	вирішувати майнові спори, визначати частку майнових прав акціонерів тощо.	
Реформування на державному рівні системи діяльності БЕЗ та ТПР, насамперед через зміну умов щодо впровадження митних пільг (наприклад шляхом впровадження митних складів, як дозволять отримувати митні відстрочки). Також слід розробити ефективні схеми контролю і запобігання зловживанням в БЕЗ і ТПР. Іншими компенсаціями мають бути: зменшення податкового навантаження у вигляді ввізного мита лише на імпорту інвестиційних товарів, пільги по платі за землебезкоштовне надання адміністративних послуг [6].	Універсальність застосування: розроблені підходи мають бути застосовані при управлінні суміжними видами економічної діяльності чи базовими галузями і виробництвами.	Дуальність ієрархічної структури процесу: управлінський процес включає два взаємопов'язані рівні: а) керівний – суб'єкта управління процесу з підлеглими підприємствами і службами; б) функціональний – регламентація виконання процесу [1].
Державна підтримка переходу на інноваційний регіональний розвиток. Дотримання фактичного, а не декларативного фінансування витрат, які закладені у законодавчі акти, що становлять фундамент формування національної інноваційної системи. Пряме ігнорування їх найважливіших норм та положень не дозволяє забезпечити скорочення економічного розриву між регіонами.	Гнучкість процесу: система ухвалення управлінських рішень повинна мати здатність до швидкої трансформації при необхідності її адаптації до змін зовніш. і внутріш. середовища РПК.	Орієнтованість на споживача промислового продукту : система ухвалення рішень має бути спрямована на максимальне задоволення потреб кінцевого споживача.

Джерело * Розмежовано та згруповано автором дисертації

При цьому, за результатами матеріалізації авторських положень макроекономічного регулювання розвитку промисловості у регіонах в контексті забезпечення якіс поведінки зазначених складних економічних систем автором обґрунтовано склад дієвого інструментарію, який, на думку дисертанта, саме і є найбільш імовірнішим застосування в межах використання технології формування каскадних форм просторової організації міжрегіональної взаємодії між сучасними РПК. Підкреслимо, зазначені заходи і процедури автор вважав за доцільне згрупувати за сімома напрямками формування системоутворюючих регуляторів: державної регуляторної політи технічного регулювання діяльності регіональних промислових комплексів; податкового регулювання; регулювання зовнішньо- та внутрішньоторговельної діяльно регулювання економічної конкуренції; фінансового регулювання; екологічного регулювання.

Висновки. Визначено, що для успішного управління процесом макроекономічного цілеорієнтованого регулювання розвитку промисловості в умовах інтеграції: вибору держави необхідно розробити технології управління розвитком різномірних структур у будь-якому регіоні на засадах добору пріоритетних стратегій з визначен принципів реалізації оптимізаційного складу регулюючих засобів, управлінського інструментарію міжрегіональної взаємодії між сучасними регіональними промислови комплексами (РПК). Забезпечення оптимальної структури реального сектору регіональної економіки (РСРЕ) різної природи необхідно для формування каскадних ф просторової організації міжрегіональної взаємодії та системи адаптації до швидких трансформацій конкурентних переваг із локалізацією структурно-універсальних зус щодо нарощення промислового потенціалу у регіональних соціально-економічних системах.

Література.

1. Ансофф І. Стратегическое управление / И. Ансофф : [пер. с англ.]. – М. : Экономика, 2005.
2. Бистряков І. К. Економічний простір: аспекти методологічного визначення / І. К. Бистряков, Л. Г. Чернюк. – К.: РВПС України НАН України, 2006. – 56 с.
3. Войнарченко М. П. Кластери як полюси зростання конкурентоспроможності регіонів [Текст] / М. П. Войнарченко // Економіст: науково-теоретичний журнал. – 20 – № 10. – С. 27 – 30.
4. Інноваційний ресурс господарського розвитку: Монографія [Текст] / Бондар К. Л., Дерев'янкін Т. І., Мельник В. П., Микитенко В. В. [та ін.] / За ред. В Мельника – К.: Об'єдн. ін-т економіки НАН України, 2005. – 363 с.
5. Ладонько Л. С. Макроекономічне регулювання інноваційних процесів у промисловості [Текст] / Л. С. Ладонько. – 2009. – 232 с.
6. Покропивний С. Ф. Регулювання територіального розвитку : стратегія і ефективність / С. Ф. Покропивний , В. М. Колот. – К. : КНЕУ, 2008. – 352 с.
7. Царенко О.В. Методологічний інструментарій реалізації цільової стратегії інноваційного розвитку країни / О.В. Царенко // Науковий вісник Акаде муніципального управління: [зб. наук. пр.]: за заг. ред. М.М. Клименюка. Серія «Економіка». Вип. 9/2011. – К.: Видавничо-поліграфічний центр Академії муніципальн управління. – 2011. – С. 55–63.

References.

1. Ansoff, Y. (2005), *Straticheskoe upravlenye* [Strategically of management], Economic, Moscow, Russia.
2. Bistryakov, I.K. and Chernyuk L.G. (2006), *Ekonomichnyj prostir: aspekty metodolohichnoho vyznachennia* [Economic space: aspects of methodological determinati RVPS, Kyiv, Ukraine.
3. Voinarenko, M. P. (2011), "Klasteri as poles of growth of competitiveness of regions", *Ekonomist: naukovy-teoretychny zhurnal*, vol.10, pp. 27 – 30.
4. Bondar, K. L., Dereviankin, T. I., Melnyk V. P., Mykytenko V. V. (2005), *Innovatsijnyj resurs hospodars'koho rozvytku* [Innovative resource of economic development] , economic NAN Ukraine, Kyiv, Ukraine.
5. Ladon'ko, L. S.(2009), *Makroekonomichne rehuliuвання innovatsijnykh protsesiv u promyslovosti* [The macroeconomic adjusting of innovative processes is in industr Kyiv, Ukraine.
6. Pokropyvnyj, S. F. and Kolot, V. M. (2008), *Rehuliuвання terytorial'noho rozvytku: stratehiia i efektyvnist'* [Adjusting of territorial development : strategy and efficienc KNEU, Kyiv, Ukraine.
7. Tsarenko, O.V. (2011), "Methodological tool of realization of having a special purpose strategy of innovative development of country", *Naukovyj visnyk Akad munitsypal'noho upravlinnia*, vol. 9, pp. 55–63.

Стаття надійшла до редакції 03.11.2011

ТОВ "ДКС Центр"